

دانشگاه علوم پزشکی
و خدمات بهداشتی درمانی تهران

دانشکده توانبخشی

ارتباط شناسی سالمندان

اطلاعات درس:

عنوان درس: ارتباط شناسی سالمندان

کد درس: ۴۹

نوع و تعداد واحد: نظری - ۲ واحد

نام مسؤل درس: دکتر آذر مهري

مدرس / مدرسان: دکتر آذر مهري

پیش‌نیاز / هم‌زمان: ندارد

رشته تحصیلی: گفتاردرمانی

مقطع تحصیلی: کارشناسی

نیمسال تحصیلی: نیمسال دوم

اطلاعات مسؤل درس:

رتبه علمی: دانشیار

محل کار: دانشکده توانبخشی

تلفن تماس: ۷۷۵۳۳۹۳۹

نشانی پست الکترونیک: mehri@tums.ac.ir

¹ مشتمل بر: نظری، عملی و یا نظری- عملی به تفکیک تعداد واحدهای مصوب. (مثال: ۲ واحد نظری، ۱ واحد عملی)

توصیف کلی درس (انتظار می‌رود مسوول درس ضمن ارائه توضیحاتی کلی، بخش‌های مختلف محتوایی درس را در قالب یک یا دو بند، توصیف کند):

در این واحد دانشجویان باید تغییرات فیزیولوژیکی، روانی، اجتماعی حاصل از سالمندی را بشناسد. با اختلال ارتباطی که به واسطه بیماری‌های مرتبط با سالمندی ایجاد می‌شود، آشنا شده و انواع حوزه‌های آسیب در افراد سالمند را بشناسند. همچنین روش‌های مختلف ارزیابی، آزمون‌های رسمی و غیر رسمی در حیطه‌های گفتار و زبان، شناخت و بلع و نیز رویکردهای مختلف درمان انواع آسیب‌های گفتار و زبان، شناخت و بلع را مطالعه نمایند.

اهداف کلی / محورهای توان‌مندی:

آشنایی دانشجویان با تاثیرات فیزیولوژیکی، روانی، اجتماعی سالمندی بر جنبه‌های مختلف ارتباط و تغییر نگرش نسبت به پدیده سالمندی به عنوان روند طبیعی رشد. همچنین افزایش دانش، آگاهی و توانایی نقد و بررسی متون به منظور دستیابی به دیدگاه‌ها و نگرش‌های جدید در آسیب‌شناسی، ارزیابی و بهبود بخشیدن به انواع اختلالات ارتباطی (شامل اختلال در گفتار، زبان، شناخت و بلع) در سالمندان

اهداف اختصاصی / زیرمحورهای هر توان‌مندی:

پس از پایان این درس انتظار می‌رود که فراگیر:

اهداف شناختی:

- ۱- تئوری‌های مختلف در حیطه سالمندی را مورد بررسی قرار دهد.
- ۲- انواع اختلالات ارتباطی سالمندی را با تاکید بر علت‌شناسی بدانند.
- ۳- انواع غربالگری‌ها، ارزیابی‌های رسمی و غیر رسمی حیطه‌های آسیب‌گفتاری، زبانی، شناختی و بلع را در سالمندان بدانند.
- ۴- انواع دیدگاه‌های درمانی را در انواع اختلالات گفتاری، زبانی، شناختی و بلع را در سالمندان بیاموزد و اصول و سلسله‌مراتب آموزش آن را بدانند.

اهداف عاطفی:

- ۱- به نحوه استفاده از انواع ارزیابی‌ها و آزمون‌های غربالگری برای بررسی عملکردهای گفتاری، زبانی، شناختی و بلع در سالمندان توجه کند.
- ۲- به نحوه استفاده از انواع رویکردهای درمانی مختلف، متناسب با نوع عملکردهای گفتاری، زبانی، شناختی و بلع در سالمندان توجه کند.
- ۳- به نحوه استفاده و عدم استفاده از رویکردهای درمانی شناختی و زبانی توجه کند.
- ۴- به نحوه کاربرد رویکردهای درمانی توجه کند.
- ۵- به نحوه ارائه مشاورات لازم جهت ضرورت تکرار تمرینات در منزل توجه کند.

رویکرد آموزشی؟

ترکیبی^۴

حضوری

مجازی^۳

روش‌های یاددهی - یادگیری با عنایت به رویکرد آموزشی انتخاب شده:

رویکرد مجازی

- کلاس وارونه
- یادگیری مبتنی بر بازی دیجیتال
- یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی
- یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL)
- یادگیری اکتشافی هدایت شده
- یادگیری مبتنی بر سناریوی متنی
- یادگیری مبتنی بر مباحثه در فروم
- سایر موارد (لطفاً نام ببرید) -----

رویکرد حضوری

- سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز، بحث گروهی و ...)
- بحث در گروههای کوچک
- ایفای نقش

---

2. Educational Approach

3. Virtual Approach

4. Blended Approach: Blended learning is an approach to education that combines online educational materials and opportunities for interaction online with traditional place-based classroom methods.

- یادگیری اکتشافی هدایت شده
- یادگیری مبتنی بر تیم (TBL)
- یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL)
- یادگیری مبتنی بر سناریو
- استفاده از دانشجویان در تدریس (تدریس توسط هم‌تایان)
- یادگیری مبتنی بر بازی

سایر موارد (لطفاً نام ببرید) -----

رویکرد ترکیبی

ترکیبی از روش‌های زیرمجموعه رویکردهای آموزشی مجازی و حضوری، به کار می‌رود. در تدریس این درس از ترکیبی از رویکردهای مجازی (یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی، یادگیری مبتنی بر حل مسئله) و رویکردهای حضوری (شامل سخنرانی تعاملی، بحث در گروه‌های کوچک، یادگیری مبتنی بر حل مسئله) استفاده می‌شود.

تقویم درس:

جلسه	عنوان مبحث	روش تدریس	فعالیت‌های یادگیری / تکالیف دانشجوی	امکانات و وسایل	نام مدرس / مدرسان
۱	تعریف و علایم سالمندی - شیوع آن در جوامع	سخنرانی تعاملی و بحث در گروه‌های کوچک، (در صورت مجازی بودن، یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی)	جستجوی مقالات و موضوعات مرتبط با جلسه/ ارائه کتبی یا شفاهی (در صورت مجازی بودن، مطالعه محتوای بارگذاری شده و انجام تکلیف مورد نظر)	کامپیوتر، پروژکتور و استفاده از برنامه پاورپونت (در صورت مجازی بودن، سامانه نوید)	دکتر آذر مهری
۲	علل بیولوژیک سالمندی - نقش آسیب شناس گفتار و زبان در سالمندی و انواع اختلالات ارتباطی	یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی	مطالعه محتوای بارگذاری شده و انجام تکلیف مورد نظر	سامانه نوید یا کلاس آنلاین	دکتر آذر مهری
۳	اختلالات شایع دهان و دندان در سالمندان - تئوری‌های سالمندی	یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی	مطالعه محتوای بارگذاری شده و انجام تکلیف مورد نظر	سامانه نوید یا کلاس آنلاین	دکتر آذر مهری
۴	شناخت و سالمندی: تعریف شناخت و انواع	سخنرانی تعاملی و بحث در گروه‌های کوچک، (در صورت مجازی بودن،	جستجوی مقالات و موضوعات مرتبط با	کامپیوتر، پروژکتور و استفاده از برنامه پاورپونت	دکتر آذر مهری

	آسیب های ارتباطی و شناختی	یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی)	جلسه / ارائه کتبی یا شفاهی (در صورت مجازی بودن، مطالعه محتوای بارگذاری شده و انجام تکلیف مورد نظر)	(در صورت مجازی بودن، استفاده از سامانه نوید)
۵	شناخت و سالمندی: علل آسیب های شناختی	یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی	مطالعه محتوای بارگذاری شده و انجام تکلیف مورد نظر	سامانه نوید یا کلاس آنلاین دکتر آذر مهری
۶	شناخت و سالمندی: فرایند ارزشیابی	سخنرانی تعاملی و بحث در گروه های کوچک، (در صورت مجازی بودن، یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی)	جستجوی مقالات و موضوعات مرتبط با جلسه / ارائه کتبی یا شفاهی (در صورت مجازی بودن، مطالعه محتوای بارگذاری شده و انجام تکلیف مورد نظر)	کامپیوتر، پروژکتور و استفاده از برنامه پاورپونت (در صورت مجازی بودن، استفاده از سامانه نوید) دکتر آذر مهری
۷	شناخت و سالمندی: حوزه های ارزیابی شناختی	سخنرانی تعاملی و بحث در گروه های کوچک، (در صورت مجازی بودن، یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی)	جستجوی مقالات و موضوعات مرتبط با جلسه / ارائه کتبی یا شفاهی (در صورت مجازی بودن، مطالعه محتوای بارگذاری شده و انجام تکلیف مورد نظر)	کامپیوتر، پروژکتور و استفاده از برنامه پاورپونت (در صورت مجازی بودن، استفاده از سامانه نوید) دکتر آذر مهری
۸	شناخت و سالمندی: توصیه هایی برای آسیب های توجه	یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی	مطالعه محتوای بارگذاری شده و انجام تکلیف مورد نظر	سامانه نوید یا کلاس آنلاین دکتر آذر مهری
۹	شناخت و سالمندی: توصیه هایی برای آسیب های حافظه	سخنرانی تعاملی و بحث در گروه های کوچک، (در صورت مجازی بودن، یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی)	جستجوی مقالات و موضوعات مرتبط با جلسه / ارائه کتبی یا شفاهی (در صورت مجازی بودن، مطالعه محتوای بارگذاری شده و انجام تکلیف مورد نظر)	کامپیوتر، پروژکتور و استفاده از برنامه پاورپونت (در صورت مجازی بودن، استفاده از سامانه نوید) دکتر آذر مهری

دکتر آذر مهری	کامپیوتر، پروژکتور و استفاده از برنامه پاورپونت (در صورت مجازی بودن، استفاده از سامانه نوید)	جستجوی مقالات و موضوعات مرتبط با جلسه/ارائه کتبی یا شفاهی (در صورت مجازی بودن، مطالعه محتوای بارگذاری شده و انجام تکلیف مورد نظر)	سخنرانی تعاملی و بحث در گروه‌های کوچک، (در صورت مجازی بودن، یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی)	معرفی و اجرای آزمون های شناختی: MMSE و AD8	۱۰
دکتر آذر مهری	کامپیوتر، پروژکتور و استفاده از برنامه پاورپونت (در صورت مجازی بودن، استفاده از سامانه نوید)	جستجوی مقالات و موضوعات مرتبط با جلسه/ارائه کتبی یا شفاهی (در صورت مجازی بودن، مطالعه محتوای بارگذاری شده و انجام تکلیف مورد نظر)	سخنرانی تعاملی و بحث در گروه‌های کوچک، (در صورت مجازی بودن، یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی)	معرفی و اجرای آزمون های شناختی: MoCA (A&B)	۱۱
دکتر آذر مهری	کامپیوتر، پروژکتور و استفاده از برنامه پاورپونت (در صورت مجازی بودن، استفاده از سامانه نوید)	جستجوی مقالات و موضوعات مرتبط با جلسه/ارائه کتبی یا شفاهی (در صورت مجازی بودن، مطالعه محتوای بارگذاری شده و انجام تکلیف مورد نظر)	سخنرانی تعاملی و بحث در گروه‌های کوچک، (در صورت مجازی بودن، یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی)	اختلالات گفتار و ز بان در سالمندی	۱۲
دکتر آذر مهری	کامپیوتر، پروژکتور و استفاده از برنامه پاورپونت (در صورت مجازی بودن، استفاده از سامانه نوید)	جستجوی مقالات و موضوعات مرتبط با جلسه/ارائه کتبی یا شفاهی (در صورت مجازی بودن، مطالعه محتوای بارگذاری شده و انجام تکلیف مورد نظر)	سخنرانی تعاملی و بحث در گروه‌های کوچک، (در صورت مجازی بودن، یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی)	تغییرات طبیعی سالمندی در Speech و Language Swallowing	۱۳
دکتر آذر مهری	کامپیوتر، پروژکتور و استفاده از برنامه پاورپونت	جستجوی مقالات و موضوعات مرتبط با جلسه/ارائه کتبی یا شفاهی	سخنرانی تعاملی و بحث در گروه‌های کوچک، (در صورت مجازی بودن،	اختلال بلع در سالمندی	۱۴

	(در صورت مجازی بودن، استفاده از سامانه نوید)	(در صورت مجازی بودن، مطالعه محتوای بارگذاری شده و انجام تکلیف مورد نظر)	یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی)		
دکتر آذر مهری	کامپیوتر، پروژکتور و استفاده از برنامه پاورپونت (در صورت مجازی بودن، استفاده از سامانه نوید)	جستجوی مقالات و موضوعات مرتبط با جلسه/ ارائه کتبی یا شفاهی (در صورت مجازی بودن، مطالعه محتوای بارگذاری شده و انجام تکلیف مورد نظر)	سخنرانی تعاملی و بحث در گروه‌های کوچک، (در صورت مجازی بودن، یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی)	اختلال بلع در دمانس	۱۵
دکتر آذر مهری	کامپیوتر، پروژکتور و استفاده از برنامه پاورپونت (در صورت مجازی بودن، استفاده از سامانه نوید)	جستجوی مقالات و موضوعات مرتبط با جلسه/ ارائه کتبی یا شفاهی (در صورت مجازی بودن، مطالعه محتوای بارگذاری شده و انجام تکلیف مورد نظر)	سخنرانی تعاملی و بحث در گروه‌های کوچک، (در صورت مجازی بودن، یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی)	درمان اختلال بلع و معرفی استراتژی‌های بلع: استراتژی جبرانی	۱۶
دکتر آذر مهری	کامپیوتر، پروژکتور و استفاده از برنامه پاورپونت (در صورت مجازی بودن، استفاده از سامانه نوید)	جستجوی مقالات و موضوعات مرتبط با جلسه/ ارائه کتبی یا شفاهی (در صورت مجازی بودن، مطالعه محتوای بارگذاری شده و انجام تکلیف مورد نظر)	سخنرانی تعاملی و بحث در گروه‌های کوچک، (در صورت مجازی بودن، یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی)	درمان اختلال بلع و استراتژی توانبخشی	۱۷

روش ارزیابی دانشجوی:

۱- ارزیابی تکوینی: مانند انجام تکالیف متناسب با مباحث هر جلسه

۲- ارزیابی تراکمی: آزمون کتبی باز از نوع تشریحی و کوتاه پاسخ / آزمون های کتبی بسته پاسخ مانند چهار گزینه‌ای

۳- ارزیابی تکوینی: ارزشیابی تکالیف سامانه نوید

منابع:

الف) کتب:

1-Hunt SS. The Aging Process: Curriculum Resource Material for Local Long-Term Care Ombudsmen . Washington, DC: 2004.

2-Kimbell AM. Cognitive Assessment in Aging. Pearson Clinical Assessment. 2015.

3-Busacco D. Normal communication change in elder people.Let`s talk.1999.

۴- مدرسین گروه پزشکی خانواده. اصولی جهت زندگی: برنامه مدون ملی سلامت دهان. تهران: انتشارات وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی

۵- کامرانی، الف.ع. حافظه و شناخت در سالمندی. دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی. تهران. ۱۳۸۴

ب) مقالات:

1-Jin K . Modern biological theories of ageing. Aging and Disease 2010; 1 (2): 72–74.

2-Goldsmith T . Modern evolutionary mechanics theories and resolving the programmed/non-programmed aging controversy. Biochemistry (Mosc) 2014; 79 (10): 1049 – 55.

3-Raz N, Rodrigue KM. Differential aging of the brain: Patterns, cognitive correlates and modifiers . Neuroscience and Biobehavioral Reviews. 2006; 30: 730–748.

4-Anstey KJ, Luszcz MA. Selective non-response to clinical assessment in the longitudinal study of aging: implications for estimating population levels of cognitive function and dementia. *Int J Geriatr Psychiatry* 2002; 17: 704–709.

5-Nyberg L, Lovdén M, Riklund K, Lindenberger U, Backman L. Memory aging and brain maintenance. *Trends in Cognitive Sciences* May 2012, 16(5):292-305.

6-Anderson JAE, Saleemi S, Bialystok E. Neuropsychological assessments of cognitive aging in monolingual and bilingual older adults. *Journal of Neurolinguistics* 2017; 43: 17-27.

7-Harada CN, Natelson Love MC, Triebel K. Normal Cognitive Aging. *Clin Geriatr Med* 2013; 29(4): 737–752.

8-Hughes TF. Promotion of cognitive health through cognitive activity in the aging population. *Aging health* 2010 1; 6(1): 111–121.

9-www.caslpa.ca :Canadian Association of Speech-Language Pathologists and Audiologists. 800.259.8519.

10- Sura L, Madhavan A, Carnaby G and Crary MA. Dysphagia in the elderly: management and nutritional considerations. *Clinical Interventions in Aging*. 2012; 7 :287–298.

11-www.wikipedia.com